

Estils

No em feu fotos, sisplau!

Creix la consciència de vetllar per la pròpia imatge, tot i que el rebuig a ser fotografiat encara es considera antisocial

FOTOS: GETTY

NEREIDA CARRILLO
BARCELONA

“**M**are, ja ho hem discutit. No publicis res sense el meu consentiment”. Així recriminava la jove Apple a la seva mare, l'actriu Gwyneth Paltrow, que pengés a Instagram una imatge de totes dues a la neu. Però les friccions per les fotos que altres pengem de nosaltres a les xarxes socials sense el nostre vistiplau no es limiten a l'àmbit familiar: amigats que envien fotos de grup per WhatsApp sense preguntar res; companys de feina que comparteixen fotos a Facebook o, fins i tot, turistes que no coneixes de res i et fan viral a Instagram. La societat de la imatge en què estem immersos ens ha fet perdre de vista que tenim dret a dir: “No em feu fotos, si us plau!”.

“La consciència respecte a la privacitat i el dret a decidir sobre la pròpia imatge està creixent i seguirà creixent”, opina Lilitiana Arroyo, doctora en sociologia, experta en transformació digital i docent d'Esade. Aquesta experta atribueix aquesta presa de consciència a les males experiències que les persones comencen a tenir quan algú distribueix imatges seves sense acordar-ho. “Et poden fotografiar en situacions delicades o conflictives, esclar”, opina Jordi Bacaria, advocat i fundador del despatx especialitzat en dret digital Global Legal Data-. Per exemple, quan entres en una esglé-

sia o amb una parella que no és la teva”. Si abans els que tenien por als flaixos eren les persones tímides; avui, l'animadversió a les fotos s'ha estès per molts altres motius: per privacitat, per seguretat, per por, perquè la sobreexposició ens esgota o per controlar tu i no els altres la teva identitat digital.

Persones amb exposició pública, però també víctimes de maltractaments eviten les càmeres. “Col·lectius que són vulnerables en la part física, també acostumen a ser més curiosos en la part digital; volen que se sàpiga menys coses d'ells”, explica Arroyo, que afegeix que, rere la negativa a sortir a les fotos, també hi ha altres raons com ara l'activisme, gent que “no vol que les empreses rastregin on és, amb qui està i què està fent en cada moment”. Així, a les xarxes es fan més habituals imatges de perfil de només una part de la cara, o amb elements o efectes de manera que la persona no sigui reconeixible. El fotògraf i fotoperiodista David Oliete reflexiona: “Avui dia hem normalitzat la nostra exposició pública. Donem per fet que qualsevol persona ens pot fer fotografies, podem sortir a la seva web, a la xarxa, a qualsevol lloc. Fa uns anys, tot això es tractava amb molta més cura”.

Pixelats o suprimits

Encara que no en siguem conscients, tenim dret a dir “no”. Ho explica Jordi Bacaria: “En termes generals, tenim dret a no deixar que es capti la nostra imatge, ni es reproduïxi ni es difongui, amb l'excepció del dret a la informació”. La llei ens

Permís
Demandar el consentiment és una manera d'estalviar-se conflictes

Control
Moltes persones volen evitar l'exposició pública

protegeix també d'altres situacions indesitjades, com ara que algú agafi fotografies que hem penjat a Instagram, Twitter, Facebook o qualsevol altra xarxa social i les difongui. A més, a les imatges, en tant que són dades personals, se'ls aplica els anomenats drets ARCO: d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició. Això vol dir que no només les persones tenen dret a no ser fotografiades, sinó, com explica Bacaria, un cop se n'ha captat i publicat la imatge en xarxes, “tenen dret a la pixelació o supressió de la seva imatge”.

Malgrat el dret, les peticions d'esborrar fotos resulten poc habituals. “El dret a la pròpia imatge en aquests moments no està prou valorat”, lamenta el fundador de Global Legal Data. Els qui no volen fotos són titllats de rars, friquis i antisocials. “En lloc de veure-ho com un dret fonamental, ho veiem com una mania”, es queixa Arroyo. La sociòloga afegeix: “A vegades, ens resignem a deixar-nos fer fotos perquè els costos socials d'oposar-nos-hi són molt alts encara”. Arroyo confessa que va viure com “un atemptat” a la seva persona la primera vegada que la van etiquetar a Facebook i anima la gent a “fer entendre de manera educada i correcta que preferirien que aquella foto no sortís”. Ella s'ho aplica i quan vol difondre obertament fotografies d'un grup de gent, demana permís per fer-ho i també per etiquetar-los.

Xapes i codis d'autorització

Els experts i les expertes advoquen perquè la fórmula de demanar el consentiment s'estengui. També a

llocs concorreguts com ara congressos o festivals. En el cas de festivals com ara la BizarroCon BCN, per exemple, l'organització va dissenyar quatre xapes rodones: una vermella amb una creu al mig per a les persones que rebutgen ser fotografiades; una de blava amb una ratlla negra al centre per indicar que cal difuminar la cara; una de groga amb el signe de check per indicar que a aquella persona se la pot fotografiar però no etiquetar i, finalment, una de verda que significa que tant la imatge com l'etiquetatge estan permesos. Són nous codis a l'estil Creative Commons. Arroyo defensa iniciatives d'aquest tipus: “És una mesura divertida, no des de la crítica ni des de l'angoixa, sinó des del que és positiu. Tothom té una opció i totes les opcions són vàlides”.

Les fires, els congressos, els esdeveniments esportius o els festivals de Nadal o de Carnestoltes de l'escola són moments conflictius. Bacaria explica que en casos com ara conferències o congressos “les fotos les fa l'organització” i cal informar que la sessió estarà subjecta a gravació i fotografies. Aquesta informació s'ha de comunicar de forma efectiva, per exemple amb un cartell visible, i sempre aportant la dada de qui és el responsable del fitxer davant el qual podrem exercir el nostre dret de cancel·lació. En el cas de menors, Bacaria assegura que és només l'organització i no els particulars els que poden fer fotografies. Aquest advocat defensa que hi ha moltes maneres d'expressar consentiment: “Si jo m'hi poso bé (a la

fotografia), estic autoritzant. Ja es veu també quan un no autoritza: fa mala cara o es tapa amb el braç". En tot cas, si demanem la retirada de les imatges i això no es produeix, es pot interposar, assegura Bacaria, una demanda de reclamació per la via civil en què es poden demanar també compensacions per "danys morals o fins i tot físics".

Oliete explica com gestiona el dret a la privacitat i la pròpia imatge en els seus treballs com a fotoperiodista: "Evito la fotografia d'amaçat. Tot i que legalment en espais públics no he de tenir cap problema, sempre que puc, intento tenir empatia i un consentiment explícit o implícit de les persones. Mantinc un diàleg amb les persones". El fotoperiodista adverteix que "una fotografia passada per WhatsApp és una bomba de rellotgeria" i defensa frenar el frenesí de fer i compartir imatges personals, a més de "conscienciar una mica més de la

necessitat de posar normes i explicar el que suposa publicar la nostra imatge a les xarxes". Controlar les fotos que es difonen de nosaltres a xarxes no és fàcil, tot i que hi ha mecanismes: si ens etiqueten, ens n'assabentem; però en altres casos, podem buscar el nostre nom o bé, si ja hem localitzat una fotografia, podem utilitzar la cerca inversa d'imatges de Google per saber en quins altres llocs de la xarxa apareix. Una altra opció és mirar els comptes dels amics i familiars. En aquest sentit, un estudi de les universitats de Vermont i Adelaida va concloure que el comportament d'una persona –encara que no tingués compte a xarxes– es podia preveure amb una precisió del 95% analitzant només les xarxes socials dels seus familiars i amics. Dades com aquesta i situacions indesitjades que hem patit o hem vist patir a altres proven que la multiexposició fotogràfica a xarxes té conseqüències. —